

Kevers in de bosreservaten van Voeren

Luc Crèvecoeur en Kris Vandekerkhove

Boven: raamval aan een geringde Amerikaanse eik in het Veursbos

Eén van de twee beukenproefvlakken die in 2014 werden geïnventariseerd.

In 2014 werd ook een bestand fijnsparren opgenomen als proeflocatie. Hier zien we de lijmring.

Reeds enkele jaren worden in een aantal geselecteerde bosreservaten intensieve inventarisaties uitgevoerd naar doodhoutkevers. De vorige jaren passeerden Kolmontbos, Zoniënwoud en Meerdaalwoud reeds de revue (zie vorige nieuwsbrieven). Deze inventarisaties leverden heel wat nieuwe inzichten op rond de soortenrijkdom in deze bossen, wat het zeker de moeite maakt om hier mee verder te gaan, en een volgende locatie te screenen.

Ditmaal werd gekozen voor de bosreservaten in Voeren. Ze liggen in een uithoek van Vlaanderen en op een heuvelachtig terrein met toppen boven de 260 m boven zeeniveau. Bovendien wijzen vroegere vondsten, beperkte inventarisaties en vooral ook de gegevens van het knobomenonderzoek uit 2012, op een rijke keverfauna. Genoeg redenen dus om deze plek als veelbelovend uit te selecteren voor een grondige screening.

In 2013 ging de inventarisatie in het Veursbos van start. Met een oppervlakte van ruim 150 ha het grootste bosreservaat van Voeren en omringd met hoogstamboomgaarden, knobomenrijen en graslanden. Net zoals vorige jaren werd er gewerkt met een gestandaardiseerde inventarisiemethode waarbij er gebruik wordt gemaakt van drie kleine raamvallen, een lokval met duivenmest en lijmringen. Deze worden aangevuld met actieve inventarisiemethodes (zeef- en kloptalen, sleep- en handvangsten en lichtvangsten). In 2013 werden twee beuken- en twee eikenbestanden

geselecteerd. In 2014 was er een proefvlak met geringde Amerikaanse eiken, ééntje in fijnspaar en twee extra beukenbestanden, maar dit keer op meer lichtrijke plekken. Er werd drie weken vroeger dan anders gestart door de warme lente. De eerste maanden verliep het onderzoek vrij normaal maar vanaf juli zagen we een sterke terugval van het aantal gevangen kevers. In de vallen waren er vanaf dan maar een heel beperkt aantal dieren aanwezig (ongeveer een kwart van de records keversoort-maand-aantal ten opzichte van de vorige jaren). Ook de vangsten door kloppen en slepen van de vegetatie leverden, ondanks dezelfde vangstinspanning, bijna niets op. Op de vele bloeiende schermbloemigen aan de bosranden zaten er ook bijna geen boktorren of andere kevers. Blijkbaar is deze afwezigheid van kevers niet alleen een Voerens fenomeen, ook in de rest van Vlaanderen en Duitsland bleek na rondvraag hetzelfde aan de hand. Een verklaring is er voorlopig nog niet. Betreft het een tijdelijk fenomeen gerelateerd aan het weer, of spelen hier andere factoren? Daarom willen we in de zomer van 2015 een extra inventarisatie uitvoeren. Hierdoor beschouwen we het onderzoek ook nog niet als afgerond. Toch geven we hieronder al een voorlopig bilan na 2 jaar (of eigenlijk beter 'anderhalf' jaar) inventarisatie.

In totaal zijn er momenteel 507 soorten uit het Veursbos gedetermineerd, waarvan 196 soorten aan dood hout zijn gebonden. Van deze xylobionten zijn er 65 opgenomen op de Duitse Rode Lijst (waarvan 4 in de categorie 'Met Uitsterven Bedreigd' en 41 'Bedreigd'). Voegen we daar de soorten aan toe uit vroeger onderzoek, dan brengt dat de teller voor de Voerense bosreservaten op 231 xylobionten. Dat zijn er iets meer dan in Meerdaalwoud (204) en Zoniënwoud (215) maar nog heel wat minder dan in onze 'hotspot' voor doodhoutkevers Kolmontbos (ruim 300). Ondanks het 'slechte' jaar, leverde 2014 toch ook nog een aantal bijzondere vondsten op. We pikken er hier drie uit.

Batrisodes oculatus is een kleine mierkever (2,4 mm) die leeft bij de boommier (*Lasius brunneus*) en heeft in Duitsland de status "met uitsterven bedreigd". Uit België was de soort enkel bekend uit Dahlem, Bokrijk en Kolmont. In het Veursbos werd 1 exemplaar in een raamval aan een dode beuk gevonden in juli. Uit Nederland is de soort recent alleen bekend uit Nederlands Limburg (Vorst, 2010).

Boven: de mestval wordt steeds opgesteld op een goed beschaduwde plaats om uitdroging te voorkomen.

Batrisodes oculatus, is een zeer zeldzame mierkever. Het betreft hier de vierde waarneming voor België.

De raamval aan een Amerikaanse eik wordt geïnspecteerd.

Hylis foveicollis, een soort in opmars

Hylis foveicollis is een Europees zeldzame soort die recent wel op meerdere plaatsen in ons land, en ook in Nederland en Duitsland, werd aangetroffen (Moraal et al., 2003). De larven voeden zich vermoedelijk met schimmels die zich in het verteerende hout ontwikkelen. Volgens de literatuur zou naaldhout minder geschikt zijn dan loofhout omdat de aanwezigheid van hars en terpenen mogelijk een negatieve invloed heeft op de ontwikkeling van bepaalde schimmels. In augustus 2014 vonden we echter 17 exemplaren op de lijkring in het sparrenbos. In Nederland en Vlaanderen werd de soort zowel in loof- als naaldbos aangetroffen.

Van *Rhizophagus grandis* werd één exemplaar gevangen. Dit is de derde waarneming voor België. In Nederland zijn er geen recente waarnemingen en ook in Duitsland is hij sterk bedreigd.

Rhizophagus grandis leeft, zoals de andere soorten van het geslacht *Rhizophagus*, onder de schors van zieke of verzwakte bomen waar de larven zich voeden met kleine mijten en larven van schorskevers. Afhankelijk van de soort zijn ze gespecialiseerd in naald- of loofhout. Wij vonden één exemplaar in het loofbos. Dit is de derde waarneming voor België. De vorige twee waren in Helchteren (Kraanberg, juli 2011, val tegen een kwijnende zeeden omgeven door andere dennen en loofhout) en in Eupen (bosreservaat Rurbusch - mei 2001 - raamval op beuk). De soort is in heel Europa zeldzaam, in Duitsland is ze sterk bedreigd. Uit Nederland zijn er enkel twee waarnemingen bekend van voor 1967 uit de provincies Gelderland en Drenthe.

Referenties

Moraal L., Burgers J. & Vorst O. 2003. *Hylis foveicollis* (Coleoptera Eucnemidae), een doodhoutkever nieuw voor de Nederlandse fauna. *Entomologische Berichten*. Jrg. 63 nr. 2(36-39)

Vorst O. 2010. *Catalogus van de Nederlandse kevers (Coleoptera)*. — Monografieën van de Nederlandse Entomologische Vereniging 11. – NEV, Amsterdam